

<https://ssoss.ui.ac.ir/?lang=en>

Strategic Research on Social Problems in Iran
E-ISSN: 2645-7539
Vol. 10, Issue 3, No.34, Autumn 2021, pp. 99-116
Received: 19.06.2021 Accepted: 07.12.2021

Research Paper

Study of the Possibility of Achieving Marital Satisfaction in an Individualistic Society (Case Study of Bojnord)

Hadi Afra

Visiting Assistant Professor of Sociology, Faculty of Humanities, University of Bojnord, Bojnord, Iran
Hadi.afra@ub.ac.ir

Ali Mohammadzadeh Ebrahimi*

Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Bojnord, Bojnord, Iran
a.mohammadzadeh@ub.ac.ir

Introduction

Today, personal relationships and marital satisfaction of couples within families have been affected by rapid developments and prevalence of individualism in societies. Marital satisfaction as one of the indicators of the quality of marriage has changed. In other words, exposure to individualistic ideas has changed marital patterns. Therefore, the purpose of this research was to predict marital satisfaction based on individualism and intimacy.

Materials & Methods

This study was an applied research based on a descriptive survey method. The statistical population included all the married people over 18 years old living in Bojnord City, Iran in 2021. According to the population and housing census, there were 191027 people in this city in 2017. Due to the fact that the research was a correlational study, a sample power was applied to determine the sample size. The required sample size for the effect size of 0.19, error of 0.05, and test power of 0.80, which were agreed upon by the researchers, was equal to 957 people, who were selected by using the multi-stage cluster sampling method. Also, Pearson correlation coefficient and multiple regression were utilized to analyze the data using SPSS and AMOS software.

Discussion of Results & Conclusions

The descriptive findings showed that 43.5% (416 people) and 56.5% (541 people) of the statistical population were women and men, respectively. Most of the respondents were between 25 and 34 years old and the oldest ones were between 45 and 55 years old. In terms of education level, 35.9% (344 people) and 1.64% (613 people) were undergraduate and graduate individuals, respectively. Pearson correlation coefficient showed that there was a positive and significant relationship between individualism and marital satisfaction (0.576). It

meant that marital satisfaction was enhanced with increasing individualism. In such a circumstance, individual expectations and desires of married life had become an important factor for family continuity. In fact, with the rise of individualism and the values associated with free choice, more attention was being paid to the quality of relationship and enjoyment of life. In an individualistic society, a new category of marriage that is not considered in a traditional society becomes important. In a modern society, paying attention to individual desires that are accepted and respected by couples is more important, while these behaviors are against the rules in a traditional society. In a modern society, husbands and wives reduce tensions by respecting each other's individual desires, which are often ignored in a traditional society. In fact, woman, as well as their rights and desires, are ignored in most cases due to the patriarchal nature of the latter societies. In an individualistic situation, individual competition, which is considered essential in the realm of production, is met with an inverse demand within the family and in marital relationships, while emphasizing respect for one of the partner's desires. In other words, according to Bowen, the differentiation of self in non-traditional societies creates a dialogue between couples and gives people the ability to accept opposing views without a conflict and enjoy an open and free communication. These

*Corresponding author

Afra, H., Mohammadzadeh Ebrahimi, A. (2021). Study of the possibility of achieving marital satisfaction in an individualistic society (Case Study of Bojnord). *Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan*, 10(3), 99-116.

2645-7539 / © 2021 The Authors. Published by University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2021.129185.1714>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1400.10.3.6.0>

results are in contrast with those obtained by Dehghan (2016), but are in line with the theories of Giddens, Cheal, Ulrich Beck, Elisabeth Beck-Gernsheim, Jallinoja, and Bowen. In our study, there was a positive and significant relationship between intimacy and marital satisfaction (0.53), indicating enhanced marital satisfaction with increasing intimacy. Therefore, a change in intimacy and awareness of the concept of love and affection would lead to marital satisfaction. The results of this part of the research are in support of the theories of Giddens, Cheal, Ulrich Beck, Elisabeth Beck-Gernsheim, Jallinoja, and Bowen. The multivariate regression analysis showed that individualism and intimacy could explain 39.0% of variation in marital satisfaction. Intimacy is considered as one of the basic foundations of marital relationship and predicts relationship satisfaction in an individualistic society. Couples' relationships, either emotionally or physically, do not last long without intimacy. The results of the structural equation model revealed that individualism with the coefficient of effect of 0.42 had the most direct impact on the variable of marital satisfaction. Also, intimacy had a direct positive effect on marital satisfaction with the coefficient of effect of 0.25. Individualism had an indirect impact on marital satisfaction through intimacy as well. Taken together, these results confirmed the theoretical model of the present study. In general, the most important feature of marital satisfaction influenced by the prevalence of individualism in modern life is paying attention to individual desires and even prioritizing them, along with maintaining family life. In such a condition, continuity of the relationship entirely depends on each couple' situation. Couples are trapped in a relationship that they can end at any time. In this situation, marital relationship is a contract between individuals and its continuation strongly depends on the terms of this contract. To maintain balance, we sometimes need exchange of values and sometimes a lot of sacrifice and forgiveness. According to Giddens, marital satisfaction arises from a pure relationship, which comes, first of all, in the realm of marriage and a close friendship. The reason for the emergence of a pure relationship is having a feeling of deep satisfaction that comes from coexistence and good communication. As Alrish Beck believes, prevalence of individualism inversely connects men and women and increases marital satisfaction. Thus, contrary to the view that modernity and its consequences, such as individualism, have caused the decline and collapse of families, the results indicated that the family continues to live in a new way and is still the most important social institution.

Keywords: Marital Satisfaction, Intimacy, Individualism, Modernity

References

- Arianfar, N., & Rasouli, R. (2019). Design the online shopping model for women structural equation modeling of the predicting marital satisfaction on the health of the main family and the mediatory variable of lovemaking styles, *Journal of Woman and Family Studies*, 7(1), 139-157 (inpersian)
- Azad Armaki, T. (2016). *Changes, challenges and future of the Iranian family*. Tehran: Teesa Press. [in Persian]
- Bkhshayesh, F., & Bagheri, N. (2020). Comparison of personality characteristics and sexual satisfaction among couples with marital infidelity and normal couples, *Salamat Ijtimai (Community Health)*, 7(3), 299-309 (inpersian).
- Balakhani, Gh., and Maleki, A. (2017). Investigating the emergence of individualism in the family (Case Study of Tehran Citizens). *The Journal of Strategic Studies of Women*, 20(77), 7 – 34. [in Persian]
- Bauman, Z. (2005). *Liquid love on the human bonds*. Tehran: Qoqnoos Press. [in Persian]
- Beck, U. & Beck Gernsheim, E. (1995). *The normal chaos of love*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequence*. London: Sage Press.
- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (2013). *Distant love*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, U. (2018). *Risk society: towards a new modernity*. Translated by Reza Fazel and Mehdi Farahmandnejad, Tehran: Saless Press. [in Persian]
- Behravan, H., and Alizadeh, A. (2007) Individualism and factors affecting it in the students of Ferdowsi University of Mashhad. *The Journal of Social Sciences Ferdowsi University of Mashhad*, 4(2), 1–26. [in Persian]
- Bernardes, J. (2014). *Family studies: an introduction*. Tehran: Nashreney Press. [in Persian]
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Jason Aronson. Inc.
- Bridge, E. N. (2019). Review of a case study in light of bowen theory: differentiation of self. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3 (5), 65-72.
- Cheal, D. (2009) *Families in today's world: a comparative approach*. Translated by Mohammad Mehdi Labibi, Tehran: Afkar Press. [in Persian]
- Erol, P. Ö. & Duztas, D. A. (2016). Reconciling familism and individualism in a changing sociology: a study on turkish university students. *Journal of Sociology*, 4 (6), 159-178.
- Fischer, T. F. (2006). Are you still performing human sacrifice?. *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 15, 347-361.
- Giddens, A. (2006) *The consequences of modernity*. Translated by Mohsen Solasi, Tehran: Nashre Markaz Press. [in Persian]
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy: sexuality, love and eroticism in modern societies*. USA: Stanford University Press.
- Javadi Yeghaneh, M., & Hashemi, Z. (2008). The Challenge of Individualism and Collectivism in Sociology, *Social Science Letter*, 16(33), 131-161 (inpersian).
- Jiang, H., Wang, L., Zhang, Q., Liu, D. X., Ding, J., Lei, Z., Lu, Q., & Pan, F. (2015). Family functioning, marital satisfaction and social support in hemodialysis patients and their spouses. *Stress Health*, 31 (2), 166-174.
- Kaplan, M., & Maddux, J. (2016). Goals and marital satisfaction: perceived support for personal goals and collective efficacy for collective goals. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 21(2), 157-164.
- Kazim, S. M., & Rafique, R. (2021). Predictors of marital satisfaction in individualistic and collectivist cultures: a mini review. *Journal of Research in Psychology*, 3 (1), 55-67.
- Khezri, Kh., and Arjmand Siahpoush, E. (2014). The comparison of marital satisfaction level of working and householder women and affecting factors on them in Izeh city. *The Journal of Iranian Social Development Studies*,

- 6(4), 97-105. [in Persian]
- Kivisto, P. (2005). *Key ideas in sociology*. Translated by Manouchehr Sabouri, Tehran: Nashreney Press. [in Persian]
- Lbibi, M. (2014). *Family in the 21st century*, Tehran: Elm Publications.
- Miller, R. B. Anderson, S. & Keals, D. K. (2004). Is bowen theory valid? a review of basic research. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30 (4), 453-466.
- Mirhosseini, F., Nasirian, M., Bastami, F., & Zamani-Alavijeh, F. (2020). The predictors of marital satisfaction among married women and men, *J Educ Community Health*, 7 (4), 239-246 (inpersian).
- Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2012). Family-of-origin, romantic attachment and marital adjustment: a path analysis model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 90-94.
- Murdock, N. L., & Gore, P. A. (2004). Stress, coping and differentiation of self: a test of bowen theory. *Contemporary Family Therapy*, 26 (3), 319-335.
- Rebello, K., Junior, M. D. S., & Brito, R. C. (2014). Fundamental factors in marital satisfaction: an assessment of brazilian couples. *Psychology*, 5 (7), 777-784.
- Sadeghi, R., Zanjari, N., & Mahmoudiani, S. (2018). Marriage patterns, marital satisfaction, and tendency to divorce in Tehran city. *Women's Strategic Studies*, 21(81), 7-45 (inpersian).
- Sadeghi Fasaee, S., and Malekipour, Z. (2013). Gender analysis of distance in marital relationship: examples and contexts formation. *The Journal of Women in Development and Politics*, 11(1), 1-28. [in Persian]
- Scharf, M., Mayseless, O., & Kivenson-Baron, I. (2004). Adolescents' attachment representations and developmental tasks in emerging adulthood. *Developmental Psychology*, 40 (3), 430-444.
- Shademani, F. (2020) Predicting marital satisfaction based on parental marital satisfaction and healthy family-of-origin, *Quarterly Journal of Family and Research*, 17(1), 145-163 (inpersian).
- Skowron, E. A., Stanley, K. L., & Shapiro, M. D. (2009). A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 31, 3-18.
- Stacey, J. O. (2004). *Best friends and marriage: exchange among women best friends*. Berkeley: University of California Press.
- Stone, E., & Shackelford, T. (2007). Marital satisfaction, *Encyclopedia of Social Psychology*, 2 (2), 541-544.
- Taghani, R., Ashrafizaveh, A., Ghanbari, M., Elham Azmoude, E., & Tatari, M. (2019). Marital satisfaction and its associated factors at reproductive age women referred to health centers. *Journal of Education and Health Promotion*, 8 (1), 1-5.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*, boulder. CO: West View Press.
- Vosoughi, M., & Mirzaei, H. (2008). Individualism: Deliberating on aspects and indicators, *Sociological Review*, 16(34), 117-142 (inpersian).
- Waters, M. (2000) *Globalization*. Translated by Esmael Mardani Givi and Siavash Moridi, Tehran: Industrial Management Organization Press. [in Persian]
- Weiss, J. M. (2014). *Marital preparation, experiences and personal qualities in a qualitative study of individuals in great marriages*. graduate theses, Utah State University.
- Widmer, E., & Jallinoja, R. (2008). *Beyond the nuclear family: families in a configurational perspective*. Bern: Publisher Peter Lang.
- Yoo, G. & Joo, K. (2021). Love for a marriage story: the association between love and marital satisfaction in middle adulthood. *Journal of Child and Family Studies*, Published online: 1-12.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران
سال دهم، شماره پیاپی (۳۴)، شماره سوم، پاییز ۱۴۰۰، ص ۹۹-۱۱۶
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۲۱

مقاله پژوهشی

مطالعه امکان تحقق رضایت زناشویی در جامعه فردگرا

مورد مطالعه: شهر بجنورد

هادی افرا، استادیار مدعو جامعه‌شناسی، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران

hadi.afra83@gmail.com

علی محمدزاده ابراهیمی* ، دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران

a.mohammadzadeh@ub.ac.ir

چکیده

با تأثیر گرفتن از تحولات شتابان و رواج فردگرایی که در جوامع مدرن رخ داده است، رضایت زناشویی به منزله یکی از شاخص‌های کیفیت ازدواج دچار تحول شده است؛ به عبارتی، قرار گرفتن در معرض عقاید فردگرایانه، الگوهای زناشویی را تغییر داده است؛ از این رو، هدف از پژوهش حاضر، پیش‌بینی رضایت از زناشویی بر اساس میزان فردگرایی و صمیمیت و روش انجام آن از نوع همبستگی و پیمایش است. جامعه آماری پژوهش شامل زنان و مردان متأهل بالای ۱۸ سال ساکن در شهر بجنورد در سال ۱۳۹۹ است. با استفاده از سمپل پاور، تعداد نمونه ۹۵۷ نفر انتخاب شد. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای است. نتایج حاصل از آماره پیرسون نشان می‌دهد بین فردگرایی و صمیمیت با رضایت از زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد مجموعه متغیرهای مستقل (فردگرایی و صمیمیت) ۳۹ درصد واریانس متغیر وابسته (رضایت از زناشویی) را تبیین می‌کنند. همچنین نتایج حاصل از تحلیل ایموس نشان می‌دهد فردگرایی علاوه بر اثر مستقیم بر رضایت از زناشویی، از طریق صمیمیت اثر غیرمستقیم نیز بر رضایت از زناشویی دارد. نتایج پژوهش برخلاف دیدگاه کسانی که معتقدند مدرنیته و پیامدهای آن از قبیل فردگرایی سبب زوال و فروپاشی خانواده شده‌اند، نشان می‌دهد خانواده به شیوه جدیدی همچنان به زندگی خود ادامه می‌دهد و مهم‌ترین نهاد اجتماعی جامعه محسوب می‌شود.

واژه‌های کلیدی: فردگرایی، رضایت از زناشویی، صمیمیت، مدرنیته، تحلیل ایموس

* نویسنده مسؤول:

افرا، ه. و محمدزاده ابراهیمی، ع. (۱۴۰۰). «مطالعه امکان تحقق رضایت زناشویی در جامعه فردگرا مورد مطالعه: شهر بجنورد»، پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۱۰(۳): ۹۹-۱۱۶.

2645-7539 / © 2021 The Authors. Published by University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2021.129185.1714>

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23221453.1400.10.3.6.0>

مقدمه و بیان مسئله

به نظر بسیاری از نظریه‌پردازان (برگر و گیدنز)، مدرن‌شدن سبب بروز پیامدهای بسیار مهم برای فرد در جامعه می‌شود و خانواده به‌منزله دقیق‌ترین و شفاف‌ترین نهاد اجتماعی، حوادث بزرگ و تاریخی جهان را انعکاس می‌دهد (چیل، ۱۳۸۸). مدرنیته پشت دروازه‌های خانواده مردد نمی‌ماند و یکی از مواردی که در خانواده از تغییر و تحولات شتابان تأثیر گرفته است، روابط فردی و رضایت زناشویی زوج‌هاست. رضایت زناشویی نوعی تجربه فردی در ازدواج است که تنها از طریق هر شخص در پاسخ به میزان خوشایندی زناشویی‌اش به دست می‌آید (Jiang et al., 2015) که در آن تبادل احساسات و افکار زن و شوهر، به‌صورت کلامی و غیرکلامی (گوش‌دادن، حالات چهره و ژست‌های مختلف) انجام می‌گیرد (صادقی‌فسائی و ملکی‌پور، ۱۳۹۲: ۲). رضایت زناشویی میزان رضایت و خرسندی زوج‌ها از یکدیگر و حالتی ذهنی است که سود و هزینه‌های ازدواج را برای افراد مشخص می‌کند. اگر هزینه‌هایی که ازدواج بر فرد تحمیل کرده است، بیشتر درک شود، میزان رضایت در رابطه کاهش می‌یابد و برعکس، اگر منافع حاصل از ازدواج جالب‌توجه‌تر باشد، میزان رضایت فرد از ازدواج و همسر افزایش می‌یابد؛ به عبارتی، رضایت زناشویی زمانی است که احساس خشنودی، رضایت و لذت به‌وسیله زن یا شوهر، زمانی که همه جنبه‌های ازدواج خود را در نظر می‌گیرند، وجود داشته باشد (Ston & Shackelford, 2007; Rebello et al., 2014).

در رابطه زناشویی، یک زوج تلاش می‌کنند از طریق بیان افکار و عواطف خود، به تفاهم کامل‌تری در تمام سطوح دست یابند (برناردز، ۱۳۹۳). رضایت زناشویی، به‌منزله یکی از شاخص‌های کیفیت ازدواج، یک احساس واقعی لذت، رضایت و خوشحالی است که زن و شوهر با توجه به همه جوانب ازدواج خود تجربه می‌کنند. وضعیت سازگاری بین وضعیت موردانتظار و وضعیت فعلی فرد در روابط زناشویی، رضایت زناشویی را ایجاد می‌کند که مهم‌ترین عامل ماندگاری

زندگی زناشویی است. رضایت زناشویی در واقع نشان‌دهنده علاقه و همدلی زوج‌ها به یکدیگر و نگرش مثبت آن‌ها به ازدواج است (Taghani et al., 2019). بدیهی است رضایت فرد از رابطه زناشویی، مانع مهمی در برابر بروز و شکل‌گیری بسیاری از انحرافات اجتماعی مثل اعتیاد، بزهکاری و فحشاست و نارضایتی از زندگی زناشویی سبب بحران و انفعال خانواده می‌شود (خضری و ارجمند سیاه‌پوش، ۱۳۹۳: ۹۸).

در حالی که رضایت از زناشویی یکی از عوامل مهم در تداوم روابط خانوادگی است، بسیاری از زوج‌ها در رابطه با همسرانشان، همانند دوران تجرد، به‌ویله نوعی احساس اضطراب و ناامنی آزوده می‌شوند (باومن، ۱۳۸۴: ۴۰)؛ در واقع، حتی کسانی که بالاترین سطح رضایت زناشویی را دارند نیز گاهی اوقات در خلوتگاه خود احساس تنهایی می‌کنند و روابطی که با همسرانشان دارند، استحکام کافی را ندارد (گیدنز، ۱۳۸۵: ۱۵۴).

اما، به‌واسطه تحولات پرشتاب جهانی در جوامع مدرن، موتور فردگرایی با تمام قدرت در حرکت است و چرخشی اجتماعی به‌سوی آزادی‌ها و خواسته‌های فردی صورت گرفته و مفهوم رضایت‌های فردی از زندگی زناشویی را تغییر داده است؛ به‌طوری که الزامات سنتی کمتر مشاهده و بیشتر بر خرسندی، آزادی و انتخاب تأکید می‌شود. فردگرایی (فردگرایی مثبت و فردگرایی افراطی) گرایش ذهنی و رفتاری است که در آن، اهداف و خواسته‌های فردی از اهداف و خواسته‌های دیگران مهم‌ترند و در نهایت، سبب خودمختاری می‌شود (بهروان و علیزاده، ۱۳۸۶: ۱۵). فردگرایی بر تغییری بنیادی دلالت دارد که در آن رابطه فرد و جامعه دگرگون می‌شود و فرد از قید و بندهای الزام‌آور نهادهای اجتماعی رهایی می‌یابد و امکان جست‌وجوی خواسته‌های خود را پیدا می‌کند (بالاخانی و ملکی، ۱۳۹۶: ۱۱). فردگرایی علاقه پرشور و مبالغه‌آمیزی به خود است که آدمی را وامی‌دارد به همه‌چیز با در نظر داشتن خودش فکر کند و خود را بر همه ترجیح دهد (کیویستو، ۱۳۸۴: ۱۲۲). گرایش به فردگرایی، شرایط ساختاری پیچیده‌ای را به

وجود می‌آورد. قرار گرفتن در معرض عقاید فردگرایانه، جنبه جدیدی از پیامدها را نمایان می‌کند و «الگوهای زناشویی را تغییر می‌دهد» (Stacey, 2004: 4). ماهیت فردگرایی در نگاه اول با روابط اشتراکی در روابط زناشویی در تقابل است؛ اما فرایندهای فردگرایی بسیار پویا هستند و از این رو، پرهیز از ابهام در تفسیر ساختار اجتماعی را دشوار می‌کنند. فردگرایی به گونه معکوسی، مردان و زنان را به سوی پیوند با یکدیگر نیز سوق می‌دهد. در شرایط فردگرایی این نابرابری‌های به ظاهر طبیعی، سب ایجاد آثار سازمان‌دهنده کمابیش خاصی می‌شود. هنگامی که سنت‌ها رفته‌رفته کمرنگ می‌شوند، عهد و پیمان‌های مربوط به روابط نیز فزونی می‌یابند. هر آنچه از دست رفته است، ناگهان در چیز دیگری جستجو می‌شود. در نتیجه، نوعی خانواده قراردادی شکل می‌گیرد که در آن، هر دو جنس به چانه‌زنی درباره آرامش عاطفی کمابیش تنظیم‌شده‌ای تن می‌دهند که همواره قابلیت لغوشدن دارد (بک، ۱۳۹۷: ۱۷۴-۲۱۶)؛ بنابراین، ماریج فردگرایی در خانواده شکل می‌گیرد؛ به طوری که فرایندهای فردی‌شدن بر خانواده اثر می‌گذارند و خانواده به صحنه شعبده‌بازی مداوم واگرایی جاه‌طلبی‌های چندگانه تبدیل می‌شود.

شواهد نشان می‌دهند جامعه ایرانی در حال حرکت به سمت تسلط فرهنگ فردگرایی است (آزادرمکی، ۱۳۹۵: ۹۷). فردگرایی اولویت را به فرد می‌دهد و بر علائق و مطالبات فردی تأکید دارد. در جوامع مدرن، فردگرایی شکل خاصی از فرهنگ را ایجاد می‌کند که در آن افراد خودمختارند (Erol & Duztas, 2016: 161). در این شرایط، انتظارات و خواسته‌های فردی از زندگی زناشویی به عامل مهمی برای تداوم و استمرار خانواده تبدیل شده است. فردگرایی بر نوع صمیمیت نیز تأثیر می‌گذارد؛ به طوری که در خانواده‌هایی که رضایت از زندگی وجود ندارد، این امر می‌تواند به دلیل ناآگاهی از مفهوم عشق و صمیمیت باشد؛ به عبارتی، نوع صمیمیت می‌تواند آشفتگی یا رضایت از زناشویی را به همراه داشته باشد. همچنین بر اساس ادبیات میان‌فرهنگی، صمیمیت درباره زناشویی اهمیت فراوانی

دارد. صمیمیت در روابط زناشویی مفهومی چندبعدی است که بر هر دو جنبه رفتاری (کنش‌هایی مانند صحبت‌کردن و لمس‌کردن) و عاطفی (مانند احساس تعلق و عشق) زندگی فرد تأکید دارد (Kazim & Rafique, 2021: 57). صمیمیت به کیفیت روابط نزدیک بین افراد در خانواده اشاره دارد. این اعتقاد وجود دارد که روابط صمیمی بین افراد از فردگرایی تأثیر می‌گیرد. از دیدگاه گیدنز، جهان شاهد انقلابی در این زمینه بوده است؛ به گونه‌ای که برای اولین بار زنان نیز مانند مردان از امکان پذیرش رابطه برخوردار شده‌اند. در شرایط جدید این عشق سیال است که جای عشق رمانتیک را می‌گیرد (باومن، ۱۳۸۴)؛ بنابراین، فردگرایی به شدت بر خانواده تأثیر گذاشته است و مجموعه این تغییرات برای برخی از دانشمندان به کانون دلوپسی تبدیل شده و به گونه‌ای بوده است که معتقد به سقوط ارزش‌های خانواده و زوال و فروپاشی نهاد خانواده‌اند. در مقابل، عده‌ای هم بر جنبه‌های مثبت فردگرایی تأکید دارند و این تغییرات را نشانه‌ای از یک تحول مثبت می‌دانند و معتقدند خانواده با اینکه دچار تغییرات شده است، همچنان مهم‌ترین نهاد جامعه محسوب می‌شود و دارای کارکرد است. با توجه به مباحث مطرح‌شده، هدف اصلی این پژوهش، بررسی رابطه فردگرایی و رضایت از زناشویی در خانواده‌های شهر بجنورد است. در این زمینه این سوالات مطرح می‌شود: آیا رابطه‌ای بین فردگرایی و رضایت زناشویی وجود دارد؟ در این زمینه، صمیمیت به منزله میانجی، چگونه تأثیرگذار است؟

پیشینه پژوهش

شادمانی (۱۳۹۹) در پژوهش «پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس رضایت زناشویی والدین و سلامت خانواده پدری» نشان داد میان رضایت زناشویی با سلامت خانواده پدری و میان رضایت زناشویی با رضایت زناشویی والدین رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

نتایج پژوهش میرحسینی و همکاران (۱۳۹۹) با عنوان «پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی در مردان و زنان متأهل»

تعدیل‌کننده مسیر شادمانی»، تنها پژوهشی است که دربارهٔ رابطهٔ فردگرایی و رضایت از زناشویی مطالعه کرده است. این پژوهش به بررسی نقش الگوهای فرهنگی فردگرایی و جمع‌گرایی در پیش‌بینی رضایت زناشویی با میانجی‌گری مسیر شادمانی پرداخته است. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون بین فردگرایی با مسیر شادمانی و رضایت زناشویی، رابطهٔ منفی و معنادار و بین جمع‌گرایی با مسیر شادمانی و رضایت زناشویی رابطهٔ مثبت معنادار و همچنین بین مسیر شادمانی و رضایت زناشویی رابطهٔ مثبت و معناداری را نشان داد.

یافته‌های پژوهش کازیم و رفیقو^۱ (2021) با عنوان «پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی در فرهنگ‌های فردگرا و جمع‌گرا» نشان می‌دهد صمیمیت یکی از مؤلفه‌های مهم رضایت زناشویی در فرهنگ‌های فردگراست که در نهایت، شادی در زناشویی را به‌همراه دارد.

یو و جو^۲ (2021) پژوهش «عشق برای یک داستان ازدواج: ارتباط بین عشق و رضایت زناشویی در بزرگسالی» را بین ۲۰۴ زن و مرد متأهل ۴۰ تا ۵۹ سال کره‌ای انجام داده‌اند. نتایج نشان داد زنان ارتباط قوی‌تری بین ادراک صمیمیت و رضایت زناشویی نسبت به مردان نشان دادند.

کاپلان و مادوکس^۳ (2016) در پژوهش «رضایت زناشویی: حمایت ادراک‌شده از اهداف شخصی و کارآیی جمعی برای اهداف جمعی»، ارتباط رضایت زناشویی، حمایت ادراک‌شده، اهداف و خودکارآمدی را در ۱۱۷ زوج بررسی کردند. یافته‌های این پژوهش نشان داد بین رضایت زناشویی، حمایت ادراک‌شده، اهداف شخصی و مشترک و خودکارآمدی رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد.

ویسز^۴ (2014) در مطالعهٔ «آمادگی زناشویی، تجارب و خصوصیات شخصی»، رابطهٔ ابراز صمیمیت در خانواده با کیفیت و موفقیت زندگی مشترک و رضایت زناشویی را بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد ابراز صمیمیت در

نشان داد حمایت اجتماعی و اعتیاد به اینترنت و متغیرهای دموگرافیکی مانند تحصیلات و سن همسر، درآمد، شغل فرد و سرنوشت ازدواج والدین، بر کاهش و افزایش میزان رضایت زناشویی تأثیر دارند.

بخشایش و باقری (۱۳۹۹) در پژوهش «مقایسهٔ ویژگی‌های شخصیتی و رضایت جنسی در بین زوجین با مشکل خیانت زناشویی و زوجین عادی» نشان دادند رضایت جنسی در زوج‌های دارای سابقهٔ روابط فزایندهٔ کم‌تر و صفات شخصیتی شامل روان‌نژندی، برون‌گرایی و بازبودن نسبت به تجربهٔ میان آن‌ها، از زوج‌های عادی بیشتر است.

بخشی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش «آزمون مدل علی تمایز یافتگی و رضایت زناشویی» نشان دادند تمایز یافتگی بر رضایت زناشویی اثر مستقیم و معنی‌داری دارد.

یافته‌های پژوهش آرین‌فر و رسولی (۱۳۹۸) عنوان «مدل معادلات ساختاری پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس سلامت خانواده اصلی و متغیر میانجی ابعاد عشق» نشان داد اثر مستقیم سلامت خانوادهٔ اصلی و ابعاد عشق (میل، صمیمیت، تعهد) بر رضایت زناشویی معنادار است. همچنین در رابطهٔ بین سلامت خانوادهٔ اصلی و رضایت زناشویی، ابعاد عشق (میل، تعهد، صمیمیت) نقش میانجی دارند.

صادقی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش «تأثیر الگوهای ازدواج در رضایت زناشویی و تمایل به طلاق در شهر تهران» نشان دادند حدود یک‌پنجم جوانان متأهل بررسی‌شده رضایت کمی از زندگی زناشویی و تمایل زیادی به طلاق دارند. براساس نتایج تحلیل چندمتغیره، الگوهای ازدواج تأثیر قوی و معناداری بر رضایت زناشویی و تمایل به طلاق دارند. نتایج با کنترل متغیرهای اجتماعی - جمعیتی نشان داد رابطه و معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج، الگوهای سنتی و مدرن انتخاب همسر و ناهمسان‌همسری طبقاتی سبب رضایت زناشویی کمتر و ریسک بیشتر طلاق می‌شود.

پژوهش دهقان‌دلویی (۱۳۹۵) با عنوان «نقش فردگرایی و جمع‌گرایی همسران در پیش‌بینی رضایت زناشویی با نقش

¹ Kazim & Rafique

² Yoo & Joo

³ Kaplan & Maddux

⁴ Weiss

توجه به فردگرایی بستر مناسبی را برای تبادل افکار و نظرها درباره رضایت زناشویی در جامعه جدید فراهم می‌کند.

مبانی نظری پژوهش

الریش بک و الیزابت بک-گرنشایم، خانواده را در چارچوب تحولات اجتماعی بررسی و مطالعه می‌کنند و معتقدند در مدرنیته متأخر، جوامع انسانی دیگر بر سنت‌های کاملاً تثبیت‌شده استوار نیستند؛ بلکه جمع متناقضی از فردیت‌های متقابل‌اند. جهان با شتاب روزافزونی به سوی یکپارچه‌شدن گام برمی‌دارد و خانواده نیز در این روند، تحولات گسترده‌ای را تجربه خواهد کرد (Beck & Beck-Gernsheim, 2002)؛ در واقع، امروزه خانواده در حال سنت‌زدایی شدن است و با گسترش دامنه پویایی فردگرایی به درون خانواده، اشکال همزیستی به‌گونه‌ای اصولی رو به تغییر است. بدین معنا، فرایندهای فردگرایی دامنه ساختار خرده‌سیاست و تصمیم‌گیری در حوزه خصوصی را گسترش می‌دهند، آن هم در زیرسطحی که نفوذ دولت امکان‌پذیر است (بک، ۱۳۹۷: ۳۷۰).

فردی‌شدن در روابط میان دو جنس، پیامدهای کاملاً متناقضی دارد. از یک سو، مردان و زنان در جستجوی نوعی زندگی برای خودشان، از بند اشکال سنتی و نقش‌های محول رها می‌شوند. از سوی دیگر، طی روابط اجتماعی مسلط و در عین حال سست‌شده، مردمی که دستیابی به شادی را در مشارکت می‌یابند، به برقراری پیوند با یکدیگر برانگیخته می‌شوند. نیاز به زندگی درونی و اشتراکی، نیازی ذاتی نیست؛ بلکه برخاسته از ناکامی‌هایی است که فردی‌شدن چنان روی دیگر فرصت‌هایش به بار می‌آورد. در جامعه فردگرا برای زندگی مطلوب، فرد در کنار توجه به خواسته‌های خویش باید امیال دیگری را هم محترم بداند تا رضایت از زندگی حاصل شود و به همین دلیل است که سراغ پیوند و زندگی مشترک می‌رود.

گرنشایم (2013) معتقد است مفهوم عشق در روابط خانوادگی دنیای امروز کاملاً متفاوت با گذشته است؛ زیرا افراد

خانواده با کیفیت و موفقیت زندگی مشترک و رضایت زناشویی رابطه مستقیم و معناداری دارد.

مورار و و ترلیوک^۱ (2012) در پژوهش «خانواده، دلبستگی عاشقانه و سازگاری زناشویی»، ارتباط سلامت عمومی با رضایت زناشویی در زوج‌های جوان را بررسی کردند. یافته‌های پژوهش آنها بیان‌کننده رابطه مثبت و معنادار سلامت عمومی زوج‌ها با زناشویی آنها بود.

بررسی پژوهش‌های پیشین، اهمیت بررسی رضایت زناشویی را به‌ویژه در جوامع جدید مطرح می‌کند. حوزه‌های مختلف با اهداف متفاوتی، مطالعاتی درباره رضایت زناشویی انجام داده‌اند که تنها به بررسی عواملی مانند حمایت اجتماعی، تمایز یافتگی، ازدواج و همسان‌همسری از نظر میزان تحصیلات، نزدیکی سن زوج‌ها هنگام ازدواج، طول مدت ازدواج، امکانات اقتصادی، میزان استفاده از رسانه‌ها و میزان عشق و علاقه زوج‌ها به یکدیگر در میزان رضایت زوج‌ها از زندگی زناشویی پرداخته‌اند. از طرفی، پژوهش‌های انجام‌شده درباره تحولات فرهنگی ایجادشده در دوران معاصر و اثرگذار بر خانواده کمتر مطالعه کرده‌اند. از مهم‌ترین چرخش‌های فرهنگی در جوامع متأخر، ظهور و گسترش پدیده فردگرایی است. بر این اساس، تمایز پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های انجام‌شده در این است که در آن با تأکید بر شرایط خاص فرهنگی ایران و به‌ویژه شهر بجنورد (حضور همزمان عناصری از سنت، مدرنیسم و پست‌مدرنیسم)، رضایت از زناشویی براساس تحلیلی فرهنگی (فردگرایی) مطالعه می‌شود. در پژوهش حاضر با رویکردی جامعه‌شناختی، رضایت از زندگی زناشویی با تأثیرگرفتن از رواج یکی از مهم‌ترین متغیرهای مدرنیته، یعنی فردگرایی، بررسی شده است. همچنین تأکید بر صمیمیت به‌منزله متغیر واسطه که بر رضایت زناشویی از طریق فردگرایی تأثیر می‌گذارد، از دیگر تفاوت‌های این پژوهش است؛ بنابراین، با تأثیر شگرفی که ظهور فردگرایی در جوامع معاصر بر رضایت زناشویی دارد،

¹ Muraru & Turliuc

بنابراین، از اواخر قرن بیستم تاکنون، سبک زندگی خانوادگی در اروپا به‌گونه چشمگیری در حال تغییر است. میزان اشتغال زنان بسیار بیش از آنچه تصور می‌کردیم افزایش یافته است و دیگر با اطمینان می‌توان گفت تنها مردان نان‌آور خانواده نیستند. همه‌چیز در حال تغییر است، حتی روابط صمیمانه‌ای که بین زوجها وجود داشت و ما معتقد بودیم خانواده بر مبنای آنها شکل می‌گیرد نیز در حال تغییر است. به عبارت ساده‌تر، این روابط به‌شدت از انگیزه‌ها و خواسته‌های فردی تأثیر گرفته‌اند (Beck & Beck-Gernsheim, 1995).

به باور گیدنز، مؤلفه‌های خانواده امروزی در مدرنیته متأخر در حال دگرگونی است؛ دگرگونی‌هایی که در عرصه خانواده اتفاق می‌افتند، در جوامع بسیار پیشروی کرده‌اند و ارزش‌های جدیدی آفریده‌اند که به‌مرور در حال جهانی‌شدن‌اند (گیدنز، ۱۳۸۵: ۱۲۵) رابطه ناب، شکل رایج صمیمیت در مدرنیته متأخر است. به عقیده او دنیای تجدید به‌طرز عمیقی در قلب هویت و احساسات شخصی نیز نفوذ کرده است؛ از این‌رو، در یک قطب از کنش متقابل بین محلی و جهانی چیزی قرار گرفته است که آن را تغییر شکل صمیمیت و ظهور رابطه ناب می‌داند. رابطه ناب رابطه برابری است که برای نفس رابطه برقرار می‌شود و در آن، صمیمیت و رضایت عاطفی محور روابط قرار می‌گیرد. مشخصه رابطه ناب، ارتباط عاطفی با خود و دیگری در شرایط برابری جنسیتی و عاطفی است. رابطه ناب برخلاف پیوندهای شخصی در جوامع سنتی، به عوامل بیرونی (اجتماعی و اقتصادی) زندگی وابسته نیست و بیش از هر چیز در قلمرو ازدواج و دوستی‌های نزدیک به وجود می‌آید. ازدواج دیگر مانند گذشته بر الزام‌های بیرونی و ابتکار والدین یا خویشاوندان استوار نیست؛ بلکه به‌صورت ارتباطی درآمده است که دلیل پیدایش و ادامه آن، احساس رضایت عاطفی است که از همزیستی و ارتباط نزدیک با همسر مطلوب حاصل می‌شود. در ارتباط‌هایی که صرفاً به‌دلیل نفس ارتباط برقرار می‌شود، هر اشتباهی که دو طرف مرتکب شوند، بنیان

در شرایط خاصی زندگی می‌کنند که حتی ممکن است مانع از حضور فیزیکی آنها کنار یکدیگر باشد. در دنیای امروز معنای زندگی زناشویی، معنای عشق و دوست‌داشتن و معنای داشتن فرزند با گذشته تفاوت دارد (به نقل از لیبی، ۱۳۹۳: ۶۳۵). با فردی شدن روابط، تغییر و تحولاتی در معنای عشق به وجود آمده است؛ زن و مرد ممکن است همدیگر را دوست داشته باشند، با هم زندگی مشترک داشته باشند؛ اما ازدواج نکرده باشند. در جوامع فردی‌شده ازدواج معنای واقعی خود را از دست داده است. داشتن زندگی برای خود، یکی از جنبه‌های زندگی فردگرایانه امروزی است که هم بر مردان تأثیر می‌گذارد و هم بین زنان در حال افزایش است. این نوع زندگی فردگرایانه سبب ایجاد تغییر و تحولات اساسی در الگوهای ازدواج شده و نیز سبب شده است عشق و دوست‌داشتن بیشتر به‌سمت روابط فرازناشویی کشیده شود. از آنجا که دیگر کارکردهای خانواده اساساً بر فاکتورهای اقتصادی مبتنی نیست، عشق رمانتیک به یک اصل اساسی تبدیل شده است که راهنمای نحوه نزدیک‌شدن افراد به ازدواج است. این امر به‌صورتی دراماتیک سبب افزایش میزان طلاق می‌شود (Beck & Beck-Gernsheim, 1995).

گرنشایم معتقد است تحولات خانواده در دنیای امروز چنان عظیم و گسترده است که بسیاری از نظریه‌های دهه‌های گذشته دیگر قادر به تبیین آن نیستند و بی‌فایده و بی‌اثر شده‌اند. در دنیای جهانی‌شده امروز، خانواده‌هایی فراملیتی وجود دارند که اگر با دیدی ژرف‌تر به آنها بنگریم، نوعی ارتقای کیفی در کنار پراکندگی کمی در خانواده‌ها مشاهده می‌شود (Beck & Beck-Gernsheim, 2013). در جوامع معاصر فاصله اجتماعی بین زنان و مردان کاهش یافته است. به عقیده گرنشایم از نظر تاریخی خانواده‌ها به‌سوی ارتقای کیفی پیش می‌روند و در آنها شاهد خودمختاری بیشتر برای افراد در کنار حقوق مساوی برای اعضای خانواده هستیم؛ اما در تفسیر هر یک از این موارد، با توجه به ارزش‌ها و باورهای فرهنگی جوامع تفاوت‌های زیادی دیده می‌شود (لیبی، ۱۳۹۳: ۶۳۶).

رابطه را به خطر می‌افکند (Giddens, 1992).

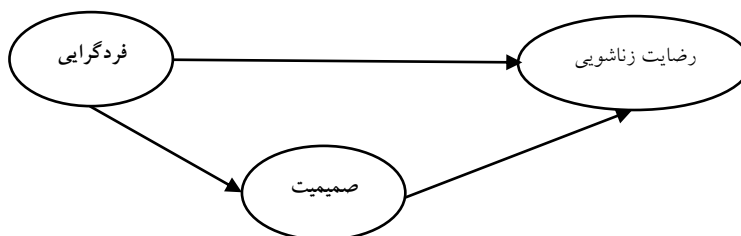
والینوا معتقد است در مدرنیته متأخر در کنار تحولات گسترده‌ای که سبب دگرگونی زندگی انسان‌ها نسبت به گذشته شده است، هنوز هم روابط خویشاوندی با اشکال متفاوتی در مقایسه با قبل دیده می‌شود. شواهد تجربی در بیشتر کشورهای اروپایی نیز نشان می‌دهد تحول خانواده چنین روابطی را از بین نبرده است؛ بلکه تنها شیوه‌های ارتباطی آن را تغییر داده است. امروزه بسیاری از بزرگسالان تجربه زندگی جدا از هم را دارند. امروزه زندگی زوجها از خانواده پدری و مادری‌شان جدا شده و خود زوجها هم ممکن است در عین با هم بودن، کاملاً از هم جدا باشند. مهم‌ترین ویژگی این نوع زندگی، توجه به خواسته‌های فردی و حتی اولویت‌دادن به آنها در کنار حفظ زندگی خانوادگی است. در این نوع زندگی‌ها، افراد نسبت به شریک زندگی خود و حتی بستگان نزدیک احساس مسئولیت می‌کنند؛ اما از طرف دیگر، این پدیده (زندگی جدا از خانواده پدر و مادری) گاهی اوقات استحکام لازم را ندارد؛ بنابراین، برای فرزندان متولدشده در این‌گونه خانواده‌ها، انتخاب فردی معنای کاملاً متفاوتی با همسالانشان در گذشته دارد. هنگامی که از فردگرایی سخن می‌گوییم، در واقع کنش بین زوجها را در نظر داریم. در چنین شرایطی، تداوم یک رابطه کاملاً به وضعیت هر یک از آنان بستگی دارد. آن‌ها محصور در رابطه‌ای هستند که هر لحظه تمایل داشته باشند، می‌توانند به آن خاتمه دهند. در چنین وضعیتی، رابطه زناشویی، قراردادی بین افراد است و تداوم آن نیز به شدت به شرایط این قرارداد بستگی دارد. در رابطه زناشویی گاه برای حفظ تعادل به مبادله ارزش‌ها و گاه فداکاری و گذشت فراوان نیازمندیم. زمانی که از فردگرایی سخن گفته می‌شود، در واقع زوجها انگیزه زیادی برای مالکیت بر آنچه دارایی مشترک خانواده نامیده می‌شود، ندارند. می‌توان گفت نوعی گریز از تقارن‌نداشتن دیده می‌شود و این تنها به معنی حفظ شرایط موجود است و نه دستیابی به نقطه ایده‌آل (Widmer & Jallinoja, 2008؛ لیبی، ۱۳۹۳: ۶۷۶)

بوئن در نظریه سیستم‌های خانواده بر نقش اضطراب مزمن

و وجودنداشتن تمایز یافتگی در شکل‌گیری بیماری‌های مزمن جسمانی و روان‌شناختی تأکید می‌کند. او معتقد است افراد و خانواده‌ها درون یک سیستم هیجانی زندگی می‌کنند که نقش مهمی در کیفیت روابط بین فردی، نشانه‌های آسیب‌شناختی روانی و سلامت آنها دارد. افراد متمایزتر در هر دو سطح عاطفی و عقلانی به یک اندازه خوب عمل می‌کنند؛ در حالی که مقداری از استقلال را در روابط صمیمی خود حفظ می‌کنند. آنها در صمیمیت روابط نزدیک احساس راحتی می‌کنند و بنابراین نیاز به تنظیم احساس اضطراب همراه با هم جوشی یا قطع عاطفی در روابط کاهش می‌یابد (Bowen, 1978). تمایز خود سبب می‌شود فرد در خانواده به لحاظ روان‌شناختی به تعادل برسد (Bridge, 2019). در شرایط استرس‌زای مشابه، افراد متمایز اختلال روان‌شناختی کمتری را نشان می‌دهند (Murdock & Gore, 2004). سطح تمایز خود برای بهزیستی روان‌شناختی و رشد روانی سالم بسیار مهم است (Skowron et al., 2009). افراد متمایز یافته برای سهیم شدن در اضطراب به‌آسانی از دیگران تأثیر نمی‌گیرند و نشانه آسیب را نشان نمی‌دهند (Fischer, 2006). طبق گفته بوئن همان‌طور که افراد متمایز یافته از سازگاری روان‌شناختی بهتری برخوردارند، افراد کمتر متمایز، علائم جسمانی و روانی بیشتری از جمله افسردگی، شکایت‌های جسمانی و روان‌پریشی نشان می‌دهند. بوئن تمایز خود را برای سازگاری رابطه‌ای و روان‌شناختی ضروری می‌داند؛ زیرا سطح تمایز پایین سبب پریشانی روانی و جسمی، انتخاب شریک زندگی با سطح تمایز کم، نارضایتی زناشویی، واکنش‌پذیری عاطفی و مثلث‌سازی‌ها می‌شود (Miller et al., 2004). افراد متمایز عقایدشان را بدون تقابل بیان می‌کنند؛ در عین حال، دیدگاه‌های مخالف را بدون نزاع و درگیری قبول می‌کنند. تمایز افراد را قادر به بحث و گفتگو درباره اختلاف‌نظرها، حل‌وفصل تعارضات و لذت‌بردن از ارتباط باز بدون احساس آسیب‌پذیری یا تهدیدشدن به‌وسیله نظرهای مخالف را ممکن می‌کند (Scharf et al., 2004). در مقابل، افراد دارای تمایز

مشاهده می‌شود (Bowen, 1978). با توجه به مطالب گفته‌شده الگوی نظری زیر مطرح می‌شود:

ضعیف در واکنش به احساسات دیگران، واکنش عاطفی بیشتری نشان می‌دهند. با افزایش اضطراب، تمایل به واکنش عاطفی و از بین رفتن یک تصویر گسترده‌تر و عینی‌تر نیز

نمودار ۱- الگوی نظری

Fig 1- Conceptual model

«خوشه‌های چندمرحله‌ای» بود. بر این اساس، شهر بجنورد به ۳۵ محله تقسیم شد که از بین آن‌ها هشت محله به شیوه تصادفی انتخاب شدند؛ در نهایت، از هر محله به تعداد برابر نمونه به صورت تصادفی انتخاب و پرسش‌نامه نهایی تکمیل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه، نسخه ۲۲ نرم‌افزار spss و تحلیل ایموس استفاده شد. در این پژوهش از سه پرسش‌نامه به شرح زیر استفاده شده است:

پرسش‌نامه فردگرایی و وثوقی و میرزایی (۱۳۸۷)، جوادی‌یگانه و هاشمی (۱۳۸۷) و تریاندیس (1995): این پرسش‌نامه شامل ۲۲ گویه به شیوه طیف لیکرت است. پایایی پرسش‌نامه به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶۹ به دست آمده است.

پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ^۱ (1988): این پرسش‌نامه شامل ۳۵ گویه و در قالب طیف لیکرت با پنج گزینه از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم است. پایایی پرسش‌نامه به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵۵ به دست آمده است.

پرسش‌نامه صمیمیت زناشویی بروک و اومن^۲ (1998): این پرسش‌نامه شامل ۵۶ گویه و در قالب طیف لیکرت با پنج

در این مطالعه براساس این الگوی نظری و هدف اساسی آن، فرضیه‌های زیر آزمون شدند:

- به نظر می‌رسد بین فردگرایی و میزان رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین صمیمیت و میزان رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین فردگرایی و رضایت زناشویی با میانجی‌گری صمیمیت رابطه معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و با رویکرد اثبات‌گرایی و نوع توصیفی - تبیینی و به روش پیمایش انجام شده است. با توجه به اینکه براساس قانون اساسی ۱۸ سال تمام سن قانونی در نظر گرفته شده است، جامعه آماری این پژوهش را همه افراد متأهل بالای ۱۸ سال ساکن در شهر بجنورد در سال ۱۳۹۹ تشکیل می‌دهد که براساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ تعداد ۱۹۱۰۲۷ نفرند. برای تعیین حجم نمونه وقتی پژوهش از نوع همبستگی است، از سمپل پاور استفاده می‌شود. حجم نمونه موردنیاز برای اندازه اثر ۰/۱۹، خطای ۰/۰۵ و قدرت آزمون ۰/۸۰ که پژوهشگران درباره آن توافق دارند، برابر ۹۵۷ نفر به دست آمد. روش نمونه‌گیری نیز

¹ Enrich

² Broucke and Ommen

گزینه از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم است. پایایی پرسشنامه به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰۳ به دست آمده است.

یافته‌های توصیفی

در بررسی متغیرهای جمعیت‌شناختی، درباره جنسیت، سطح تحصیلات و سن افراد پرسش شد. براساس یافته‌های جدول ۱، به لحاظ جنسیت ۴۳/۵ درصد زنان (۴۱۶ نفر) و ۵۶/۵

درصد مردان (۵۴۱ نفر) جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند؛ بنابراین، بیشترین نمونه‌ها از مردان انتخاب شده‌اند. از لحاظ سن، بیشترین تعداد پاسخگویان بین ۲۵ تا ۳۴ سال و کمترین آنها بین ۴۵ تا ۵۵ سال سن دارند. از لحاظ سطح تحصیلات، ۳۵/۹ درصد (۳۴۴) تحصیلات زیر دیپلم و ۶۴/۱ درصد (۶۱۳) تحصیلات عالی دارند.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش

Table 1 - Demographic characteristics of the research sample

متغیر	طبقات	فراوانی (درصد)	متغیر	طبقات	فراوانی (درصد)
جنسیت	مرد	۵۴۱ (۵۶/۵)	تحصیلات	زیر دیپلم	۳۴۴ (۳۵/۹)
	زن	۴۱۶ (۴۳/۵)		کاردانی	۱۰۳ (۱۳/۷)
	مجموع	۹۵۷ (۱۰۰)		عالی	۶۱۳ (۶۴/۱)
سن	۱۵ - ۲۴	۲۶۲ (۲۷/۴)	مجموع	مجموع	۹۵۷ (۱۰۰)
	۲۵ - ۳۴	۴۱۱ (۴۲/۹)			
	۳۵ - ۴۴	۲۶۰ (۲۷/۲)			
	۴۵ - ۵۴	۲۴ (۲/۵)			
	مجموع	۹۵۷ (۱۰۰)			

یافته‌های استنباطی

برای بررسی روابط بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین فردگرایی و رضایت از زناشویی در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد. جهت رابطه مذکور مثبت و شدت آن قوی (۰/۵۷۶) است؛ بنابراین، با

افزایش میزان فردگرایی، میزان رضایت زناشویی افزایش می‌یابد. بین صمیمیت و رضایت زناشویی نیز در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شدت رابطه یادشده قوی (۰/۵۵۳) است؛ از این رو، با افزایش در صمیمیت میزان رضایت زناشویی افزایش می‌یابد.

جدول ۲- ضریب همبستگی پیرسون

Table 2- Pearson correlation coefficient

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معناداری	توضیحات
فردگرایی <td>رضایت</td> <td>۰/۵۷۶**</td> <td>۰/۰۰۰</td> <td>تأیید رابطه</td>	رضایت	۰/۵۷۶**	۰/۰۰۰	تأیید رابطه
صمیمیت	زناشویی	۰/۵۵۳**	۰/۰۰۰	تأیید رابطه

جدول ۳ نشان می‌دهد فردگرایی با ضریب بتا ۰/۳۷۸ و صمیمیت با ضریب بتا ۰/۳۱۴ رابطه مثبت و معناداری با رضایت از زناشویی دارند. به عبارتی، هرچه میزان فردگرایی و صمیمیت بیشتر باشد، میزان رضایت از زناشویی بیشتر

خواهد بود. همچنین ضریب تعیین تعدیل‌شده (۰/۳۹۰) نشان می‌دهد متغیرهای مستقل (فردگرایی و صمیمیت) ۳۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (رضایت از زناشویی) را تبیین می‌کنند.

جدول ۳- آماره‌های تحلیل رگرسیون چندگانه

Table 3- Multiple regression analysis statistics

سطح معناداری	t	ضرایب استاندارد شده	ضرایب غیراستاندارد	
		Beta	Std. Error	B
۰/۰۰۰	۱۴/۲۴۲		۲/۰۲۵	۲۸/۸۴۳
۰/۰۰۰	۱۱/۶۱۵	۰/۳۷۸	۰/۰۵۹	۰/۶۸۶
۰/۰۰۰	۹/۶۶۳	۰/۳۱۴	۰/۰۹۹	۰/۹۵۹

ضریب تعیین: ۰/۳۹۱؛ ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۳۹۰؛ خطای استاندارد برآورد: ۱۳/۰۰۵

مطلوب داده‌ها با شاخص‌های برازش را نشان می‌دهد. بررسی وضعیت شاخص‌های برازش تطبیقی به مقدار ۰/۹۰ برآورد شده است. دامنه پذیرفتنی شاخص برازش هنجار شده و شاخص برازش هنجار نشده، بالای ۰/۹۰ در نظر گرفته شده است. با توجه به مقدار به دست آمده ۰/۹۳ و ۰/۹۴ از برازش مناسبی برخوردارند. مقدار شاخص‌های نیکویی برازش و نیکویی برازش تعدیل شده به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۹۰ است که نشان می‌دهند الگو با داده‌ها تناسب نسبتاً خوبی دارد.

در جدول ۴ در قسمت تحلیل مدل معادلات ساختاری، به دنبال تهیه الگوی برای توصیف و تبیین رضایت از زناشویی در جامعه فردگرا بر پایه پارامترهای مطرح شده از داده‌های تجربی هستیم. برای این منظور، با استفاده از نرم افزار ایموس، تأثیر متغیرهای فردگرایی و صمیمیت بر رضایت از زناشویی مشخص شده است. در الگوی ساختاری مذکور، مقدار کای اسکوار از لحاظ آماری معنادار است؛ زیرا شاخص P-value کمتر از ۰/۰۵ است. شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد نیز کمتر از ۰/۰۵ (۰/۰۳۹) برآورد شده است و برازش

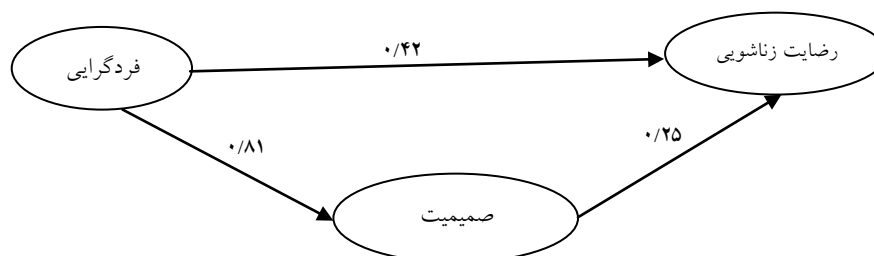
جدول ۴- شاخص‌های برازش الگوی ساختاری

Table 4- Structural model fit indices

Chi-Square	Df	RMSEA	P-value	CFI	NFI	NNFI	GFI	AGFI
۳۸/۴۱	۹	۰/۰۳۹	۰/۰۰۰	۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۹۰

رضایت زناشویی به میزان ۴۲ درصد است. همچنین فردگرایی توانسته است از طریق متغیر صمیمیت به میزان ۲۰ درصد بر رضایت زناشویی تأثیر معناداری داشته باشد. اثر مستقیم صمیمیت بر رضایت زناشویی به میزان ۲۵ درصد است.

در نمودار ۲، هدف اصلی برآورد میزان تأثیرپذیری مستقیم، غیرمستقیم و اثر کل متغیر رضایت زناشویی (متغیر وابسته) از متغیرهای مستقل فردگرایی و صمیمیت است. برای رسیدن به این منظور، از تکنیک تحلیل مسیر استفاده شده است. نتایج تحلیل مسیر نشان می‌دهد اثر متغیر فردگرایی بر

نمودار ۲- مدل معادلات ساختاری

Fig 2- Structural equation model

را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد فردگرایی به میزان ۴۲

جدول ۵ ضرایب مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

فردگرایی با میانجی‌گری صمیمیت، تأثیری برابر با ۲۰ درصد بر رضایت از زناشویی دارد.

درصد بر رضایت از زناشویی تأثیرگذار است. همچنین صمیمیت به میزان ۲۵ درصد بر رضایت از زناشویی تأثیر می‌گذارد. نتایج بررسی روابط غیرمستقیم نشان می‌دهد

جدول ۵- ضرایب تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهشی

Table 5 - Direct and indirect impact coefficients of research variables

اثرات	ارتباط متغیرها	ضرایب	رابطه t
اثر مستقیم	فردگرایی × رضایت از زناشویی	۰/۴۲	رابطه معنادار
	صمیمیت × رضایت از زناشویی	۰/۲۵	رابطه معنادار
اثر غیرمستقیم	فردگرایی × صمیمیت × رضایت از زناشویی	۰/۸۱ × ۰/۲۵ = ۰/۲۰	رابطه معنادار

نتیجه

مواقع، حقوق و خواسته‌های زن نادیده گرفته می‌شود. در وضعیت فردگرا، رقابت فردی که در قلمرو تولید امری ضروری محسوب می‌شود، درون خانواده و در روابط زناشویی با تقاضای معکوس روبه‌رو می‌شود و بر احترام به خواسته دیگری تأکید دارد. به عبارتی، به تعبیر بوئن تمایز یافتگی افراد در جوامع غیرسنتی سبب شکل‌گیری بحث و گفتگو بین زوج‌ها می‌شود و این توانایی را به افراد می‌دهد که بدون نزاع و درگیری دیدگاه‌های مخالف را پذیرا باشند و از ارتباطات باز و آزاد لذت ببرند. نتایج این قسمت از پژوهش در تقابل با نتایج پژوهش چیل (۱۳۸۸)، دهقان‌دلوانی (۱۳۹۵)، بک و بک‌گرنشایم (۲۰۰۲)، وایدمر و والینووا (۲۰۰۸) و در جهت تأیید نظریه‌های گیدنز (۱۹۹۲)، چیل (۱۳۸۸)، بک و بک‌گرنشایم (۲۰۱۳) است.

همچنین بین صمیمیت و رضایت از زناشویی (۰/۵۵۳) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ یعنی با دگرگونی در نوع صمیمیت، میزان رضایت از زناشویی افزایش می‌یابد؛ بنابراین، تغییر در صمیمیت و آگاهی از مفهوم عشق و دوست‌داشتن، رضایت از زناشویی را در پی دارد. نتایج این قسمت از پژوهش در جهت تأیید نظریه‌های گیدنز (۱۹۹۲) و الریش بک و الیزابت بک‌گرنشایم (۲۰۰۲) و بوئن (۱۹۷۸) است. تحلیل رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد متغیرهای مستقل (فردگرایی و صمیمیت)، ۰/۳۹ درصد متغیر وابسته رضایت از

به‌واسطه تحولات پرشتاب جهانی و رواج روزافزون فردگرایی، چرخشی اجتماعی به سوی آزادی‌ها و خواسته‌های فردی و مفهوم رضایت‌های فردی از زندگی زناشویی صورت گرفته است. منظور از رضایت زناشویی، احساس خشنودی و لذت تجربه‌شده به‌وسیله زن یا مرد است و زمانی به وجود می‌آید که زوجی‌ها توافق زیادی با هم داشته باشند. ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین فردگرایی و رضایت از زناشویی (۰/۵۷۶) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ یعنی با افزایش میزان فردگرایی، میزان رضایت از زناشویی افزایش می‌یابد. در چنین شرایطی، انتظارات و خواسته‌های فردی از زندگی زناشویی به عامل مهمی در تداوم خانواده تبدیل شده است؛ در واقع، با ظهور و رواج فردگرایی و ارزش‌های مرتبط با انتخاب آزاد، توجه بیشتری به کیفیت رابطه و لذت از زندگی شده است. در جامعه فردگرا، وقتی ازدواج صورت می‌گیرد، مقوله جدیدی مطرح می‌شود که در جامعه سنتی به آن توجه نمی‌شود. در جامعه مدرن، توجه به خواسته‌های فردی برای زوج‌ها مهم، پذیرفته‌شده و محترم است؛ اما در جامعه سنتی این رفتارها خلاف قاعده‌اند. زن و شوهر با احترام به خواسته‌های فردی یکدیگر تنش‌ها را کم می‌کنند؛ در حالی که در جامعه سنتی معمولاً خواسته‌های فردی نادیده گرفته می‌شود و به‌دلیل مردسالاربودن این جوامع، در بیشتر

پژوهش نشان می‌دهد خانواده به شیوه‌ای نو همچنان به حیات خود ادامه می‌دهد و مهم‌ترین نهاد اجتماعی جامعه محسوب می‌شود.

منابع

آرین‌فر، ن. و رسولی، ر. (۱۳۹۸). «مدل معادلات ساختاری پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس سلامت خانواده اصلی و متغیر میانجی ابعاد عشق»، *فصلنامه مطالعات زن و خانواده*، س ۷، ش ۱، ص ۱۵۷-۱۳۹.

آزادارمکی، ت. (۱۳۹۵). *تغییرات، چالش‌ها و آینده خانواده ایرانی*، تهران: تسیا.

بالاخانی، ق. و ملکی، الف. (۱۳۹۶). «بررسی ظهور فردگرایی در عرصه خانواده»، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، س ۲۰، ش ۷۷، ص ۳۴-۷.

باومن، ز. (۱۳۸۴). *عشق سیال*. ترجمه عرفان ثابتی، تهران: ققنوس.

بخشایش، ف. و باقری، ن. (۱۳۹۹). «مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و رضایت جنسی در بین زوجین با مشکل خیانت زناشویی و زوجین عادی»، *فصلنامه سلامت اجتماعی*، س ۷، ش ۳، ص ۳۰۹-۲۹۹.

بخشی‌زاده، ف؛ سامانی، س. خیر، م. و سهرابی، ن. (۱۳۹۸). «آزمون مدل علی تمایز یافتگی و رضایت زناشویی»، *فصلنامه زن و جامعه*، س ۱۰، ش ۳، ص ۴۶-۳۱.

برناردز، ج. (۱۳۹۳). *درآمدی به مطالعات خانواده*. ترجمه حسین قاضیان، تهران: نشر نی.

بک، الف. (۱۳۹۷). *جامعه خطر*. ترجمه رضا فاضل و مهدی فرهمندنژاد، تهران: ثالث.

بهروان، ح. و علیزاده، الف. (۱۳۸۶). «بررسی فردگرایی و عوامل مؤثر بر آن در بین دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد»، *مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد*، س ۴، ش ۲، ص ۲۶-۱.

جوادی‌یگانه، م. و هاشمی، ض. (۱۳۸۷). «نگاهی جدید به

زناشویی را تبیین و ۶۱ درصد دیگر را متغیرهای خارج الگو تبیین می‌کنند. صمیمیت به‌منزله یکی از پایه‌های اساسی رابطه زناشویی، پیش‌بینی‌کننده رضایت رابطه در جامعه فردگرا محسوب می‌شود؛ زیرا بدون صمیمیت روابط زوج‌ها چه از لحاظ عاطفی و چه از نظر جسمی دوام چندانی ندارد.

نتایج حاصل از مدل معادلات ساختاری نشان می‌دهد متغیر فردگرایی با ضریب اثر مستقیم ۰/۴۲۰ دارای بیشترین تأثیر مستقیم بر متغیر وابسته رضایت از زناشویی است. متغیر صمیمیت با ضریب تأثیر مستقیم ۰/۲۵ دارای تأثیر مثبت بر رضایت از زناشویی است. همچنین متغیر فردگرایی با ضریب تأثیر ۰/۲۰ از طریق صمیمیت بر متغیر وابسته پژوهش تأثیرگذار است. مهم‌ترین نتیجه‌ای که پس از اعمال تحلیل مسیر به دست آمد، تأیید الگوی نظری پژوهش است.

به‌طور کلی، مهم‌ترین ویژگی رضایت زناشویی در زندگی مدرن متأثر از رواج فردگرایی، توجه به خواسته‌های فردی و حتی اولویت‌دادن به آنها در کنار حفظ زندگی خانوادگی است. در چنین شرایطی، تداوم یک رابطه به‌طور کامل به وضعیت هر یک از زوج‌ها بستگی دارد. آنها محصور در رابطه‌ای هستند که هر لحظه تمایل داشته باشند، می‌توانند به آن خاتمه دهند. در چنین وضعیتی، رابطه زناشویی، قراردادی بین افراد است و تداوم آن نیز به‌شدت به شرایط این قرارداد بستگی دارد. در این رابطه، گاه برای حفظ تعادل به مبادله ارزش‌ها و گاه به فداکاری و گذشت فراوان نیازمندیم. براساس نظریه گیدنز، رضایت زناشویی برخاسته از رابطه ناب است؛ رابطه ناب پیش از هر چیز در قلمرو ازدواج و دوستی‌های نزدیک به وجود می‌آید. دلیل پیدایش رابطه ناب احساس رضایت عمیقی است که از همزیستی و ارتباط نزدیک با همسر مطلوب به دست می‌آید. ال‌ریش بک معتقد است رواج فردگرایی به‌گونه معکوسی زنان و مردان را به هم پیوند می‌دهد و سبب افزایش رضایت زناشویی می‌شود؛ از این رو، برخلاف این دیدگاه که مدرنیته و پیامدهای آن از قبیل فردگرایی سبب زوال و فروپاشی خانواده شده‌اند، نتایج

- مناقشه فردگرایی در جامعه‌شناسی»، نامه علوم اجتماعی، س ۱۶، ش ۳۳، ص ۱۶۱-۱۳۱.
- چیل، د. (۱۳۸۸). *خانواده‌ها در دنیای امروز*. ترجمه محمد مهدی لیبی، تهران: افکار.
- خضری، خ. و ارجمندسیاه‌پوش، الف. (۱۳۹۳). «مقایسه میزان رضایت از زندگی زناشویی زنان شاغل و خانه‌دار و عوامل مؤثر بر آن در شهر ایزده»، *فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، س ۶، ش ۴، ص ۹۷-۱۰۵.
- دهقان‌دلوثی، ش. (۱۳۹۵). *نقش فردگرایی و جمع‌گرایی همسران در پیش‌بینی رضایت زناشویی با نقش تعدیل کننده مسیر شادمانی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد.
- شادمانی، ف. (۱۳۹۹). «پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس رضایت زناشویی والدین و سلامت خانواده پدری»، *فصلنامه خانواده و پژوهش*، س ۱۷، ش ۱، ص ۱۶۳-۱۴۵.
- صادقی، ر؛ زنجری، ن و محمودیانی، س. (۱۳۹۷). «تأثیر الگوهای ازدواج در رضایت زناشویی و تمایل به طلاق در شهر تهران»، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، س ۲۱، ش ۸۱، ص ۷-۴۵.
- صادقی‌فسائی، س. و ملکی‌پور، ز. (۱۳۹۲). «تحلیل جنسیتی فاصله در روابط زوجین: مصادیق و زمینه‌های شکل‌گیری»، *نشریه زن در توسعه و سیاست*، س ۱۱، ش ۱، ص ۱-۲۸.
- کیویستو، پ. (۱۳۸۴). *اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی*. ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۵). *پیامدهای مدرنیت*. ترجمه محسن ثلاثی، تهران: مرکز.
- لیبی، م. (۱۳۹۳). *خانواده در قرن بیست و یکم*. تهران: علم.
- میرحسینی، ف؛ نصیریان، م. بستامی، ف. و زمانی علویجه، ف. (۱۳۹۹). «پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی مردان و زنان متأهل»، *فصلنامه آموزش و سلامت جامعه*، س ۷، ش ۴، ص ۲۳۹-۲۴۶.
- واترز، م. (۱۳۷۹). *جهانی‌شدن*. ترجمه اسماعیل مردانی‌گیوی و سیاوش مریدی، تهران: سازمان مدیریت صنعتی.
- وثوقی، م. و میرزایی، ح. (۱۳۸۷). «فردگرایی: تأملی در ابعاد و شاخص‌ها»، *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی*، س ۱۶، ش ۳۴، ص ۱۴۲-۱۱۷.
- Beck, U., & Beck Gernsheim, E. (1995). *The normal chaos of love*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequence*. London: Sage Press.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2013). *Distant love*. Cambridge: Polity Press.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Jason Aronson. Inc.
- Bridge, E. N. (2019). Review of a case study in light of bowen theory: differentiation of self. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3 (5), 65-72.
- Erol, P. Ö. & Duztas, D. A. (2016). Reconciling familism and individualism in a changing sociology: a study on turkish university students. *Journal of Sociology*, 4 (6), 159-178.
- Fischer, T. F. (2006). Are you still performing human sacrifice?. *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 15, 347-361.
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy: sexuality, love and eroticism in modern societies*. USA: Stanford University Press.
- Jiang, H., Wang, L., Zhang, Q., Liu, D. X., Ding, J., Lei, Z., Lu, Q., & Pan, F. (2015). Family functioning, marital satisfaction and social support in hemodialysis patients and their spouses. *Stress Health*, 31 (2), 166-174.
- Kaplan, M., & Maddux, J. (2016). Goals and marital satisfaction: perceived support for personal goals and collective efficacy for collective goals. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 21(2), 157-164.
- Kazim, S. M., & Rafique, R. (2021). Predictors of marital satisfaction in individualistic and collectivist cultures: a mini review. *Journal of Research in Psychology*, 3 (1), 55-67.
- Miller, R. B., Anderson, S., & Keals, D. K. (2004). Is bowen theory valid? a review of basic research. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30 (4), 453-466.
- Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2012). Family-of-

- Stone, E., & Shackelford, T. (2007). Marital satisfaction, *Encyclopedia of Social Psychology*, 2 (2), 541-544.
- Taghani, R., Ashrafizaveh, A., Ghanbari, M., Elham Azmoude, E., & Tatari, M. (2019). Marital satisfaction and its associated factors at reproductive age women referred to health centers. *Journal of Education and Health Promotion*, 8 (1), 1-5.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*, boulder. CO: West View Press.
- Weiss, J. M. (2014). *Marital preparation, experiences and personal qualities in a qualitative study of individuals in great marriages*. graduate theses, Utah State University.
- Widmer, E., & Jallinoja, R. (2008). *Beyond the nuclear family: families in a configurational perspective*. Bern: Publisher Peter Lang.
- Yoo, G. & Joo, K. (2021). Love for a marriage story: the association between love and marital satisfaction in middle adulthood. *Journal of Child and Family Studies*, Published online: 1-12.
- origin, romantic attachment and marital adjustment: a path analysis model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 90-94.
- Murdock, N. L., & Gore, P. A. (2004). Stress, coping and differentiation of self: a test of bowen theory. *Contemporary Family Therapy*, 26 (3), 319-335.
- Rebello, K., Junior, M. D. S., & Brito, R. C. (2014). Fundamental factors in marital satisfaction: an assessment of brazilian couples. *Psychology*, 5 (7), 777-784.
- Scharf, M., Mayseless, O., & Kivenson-Baron, I. (2004). Adolescents' attachment representations and developmental tasks in emerging adulthood. *Developmental Psychology*, 40 (3), 430-444.
- Skowron, E. A., Stanley, K. L., & Shapiro, M. D. (2009). A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 31, 3-18.
- Stacey, J. O. (2004). *Best friends and marriage: exchange among women best friends*. Berkeley: University of California Press.

